

نگاهی به

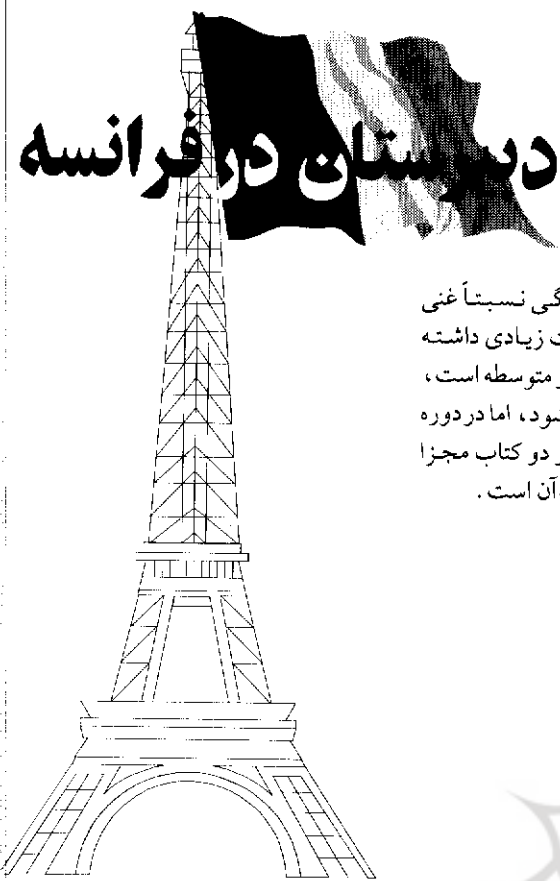
کتاب های درسی تاریخ دبیرستان در فرانسه

اشاره: کشور فرانسه از جمله سرزمین هایی است که از تاریخ و فرهنگی نسبتاً غنی برخوردار است؛ به همین دلیل درس تاریخ همواره در این کشور اهمیت زیادی داشته است. نظام آموزشی در کشور فرانسه شامل دوره های ابتدایی-راهنمایی و متوسطه است، در دوره راهنمایی، تاریخ و جغرافیا در یک کتاب و درس واحد ارائه می شود، اما در دوره دبیرستان شکلی تخصصی تر پیدا کرده است و کتاب تاریخ و جغرافیا در دو کتاب مجزا قرار دارند. این مقاله در مورد درس تاریخ و کتاب های درسی مربوط به آن است.

بررسی کتاب تاریخ سال اول دبیرستان

کتاب در قطعی معادل ۲۶/۵×۲۱ با جلد گالینکور و کاغذ گلاسه به چاپ رسیده است (مشابه کتابهای دوره راهنمایی) و عنوان آن «بنیان های جهان امروز» می باشد. این کتاب به بررسی تمامی عواملی که دست در دست هم داده و جهان کنونی را شکل داده اند می پردازد. بسیاری از مطالب این کتاب در کتابهای دوره راهنمایی نیز به صورتی خلاصه تر بررسی شده بود، اما در اینجا با باز کردن و گسترش دادن بیشتر مطالب قبلی، اطلاعاتی جامع تر را در اختیار دانش آموز قرار می دهد. همانطوریکه در فهرست مشاهده می کنید، این کتاب به وقایع مهم و آنچه که موجبات شکل گیری جهان از دوران قبل از میلاد تا اواخر قرن ۱۹ می شود پرداخته است. کتاب، در شروع با مقدمه ای آغاز می شود که در آن راجع به ساختار کتاب و قسمتهای گوناگون آن سخن به میان آورده است. سپس یک نقشه درسی آورده شده که تصویر کوچک شده صفحات هر درس را نشان می دهد. کتاب شامل ۶ قسمت اصلی است که هر قسمت به چند بخش فرعی تقسیم می شود، که باز هم هر بخش خود شامل چند صفحه با عنوان های گوناگون است (به فهرست نگاه شود) این کتاب حجمی معادل ۲۹۰ صفحه دارد.

هر بخش، با یک مقدمه آغاز می شود. مقدمه یک صفحه دوتایی (double page) را دربر می گیرد و هر مقدمه یک نقشه جغرافیایی را نیز شامل می شود که این نقشه جغرافیایی یک صفحه کامل را پوشانده است و تمام مناطقی که در آن درس راجع به آنها صحبت شده است، در مقدمه و روی نقشه مشخص شده اند. سپس متن اصلی درس ها شروع می شوند که هر بخش ۳ تا ۵ عنوان فرعی درس را نیز شامل می شود که هر درس فرعی نیز به صورت (دو صفحه ای) است. در این کتاب شاهد عکسهای متنوع و زیادی هستیم. که به علت استفاده از کاغذ گلاسه، کیفیت مطلوبی دارد. تعداد عکسها نسبت به کتابهای

آیدا رامبد

دانشجوی کارشناسی ارشد زبان فرانسه

دوره راهنمایی، کاهش پیدا نکرده اند بلکه اندازه آنها کوچکتر شده و فضای کمتری را در کتاب اشغال کرده اند و فضای بیشتر به متن اختصاص پیدا کرده است. در این کتاب سبک نگارش در مقایسه با دوره راهنمایی مشکل تر و مطالب ادبی سنگین تری وجود دارد که با توجه به بالا رفتن میزان معلومات و سن دانش آموز این موضوع امری طبیعی به نظر می رسد. در سها به صورت قالب بندی شده هستند یعنی هر درس چند کادر بزرگ را شامل می شود که کادرها شماره بندی شده اند و تمامی این اسناد طبق آنچه که در مقدمه عنوان شده اسنادی زنده و تاریخی هستند. از هر سند در همان صفحه پرسشی نظری و یا چند کلمه ای مطرح شده است. سندها شامل عکس گرافیکی، کاریکاتور، عکس مستند، بریده نامه یا روزنامه و یا حتی یک نقشه جغرافیایی هستند.

در اینجا به نمونه ای از یک متن ساده را که تحت عنوان یک سند در کتاب آمده است، همراه با پرسش مربوط به آن می آوریم:
«در آتن ارتش ثابتی وجود نداشت، هر شهروندی باید به نوبه خود در زمان جنگ در نقش یک سرباز ظاهر می شد و اگر تعدادشان

در متن درسها واژه های کلیدی و جدید مشخص شده و در پاورقی معانی آنها شرح داده شده است. تمامی این واژه در آخر کتاب هم دسته بندی شده اند. یک راهنمای تصاویر داخل کتاب نیز در قسمت پایان کتاب وجود دارد.

در انتهای این کتاب بخش اختصاصی به نام متد وجود دارد که آنچه را که دانش آموز در سال سوم راهنمایی در زمینه روش کار با اسناد تاریخی آموخته بود، دوباره به صورت یک جزوه در اختیار او قرار داده است زیرا دانش آموز در سال دوم دبیرستان باز هم مبحث کار با اسناد را دنبال خواهد کرد.

در این کتاب برخلاف کتابهای دوره راهنمایی شاهد ارقام و آمار فراوانی هستیم که نرخ بیکاری، جمعیت، فقر، و غیره از آنجمله هستند. نیز به تاریخ مذهبی به دلیل اهمیت فراوانش در شکل دادن جهان امروز اهمیت زیادی نشان شده است و مباحث فراوانی از کتاب به تاریخ دینی و مذهبی اختصاص دارد. مطالعات اجتماعی دیگری نیز در این کتاب کاملاً به چشم می خوردند و با این که کتاب تنها به درس تاریخ اختصاص دارد ولی نقشه های جغرافیایی زیادی نیز در کتاب به چشم می خوردند.

فهرست تفصیلی مطالب کتاب تاریخ سال اول دبیرستان بدین قرار است:

عنوان کلی	عنوان فرعی
قسمت چهارم: انسان گرایی و رنسانس (قرن ۱۵ و ۱۶) تصویری جدید از انسان و جهان	۱. قرن ۱۵: جهان در حال دگرگونی
	۱. معادلات جدید اروپایی در قرن ۱۵
	۲. سلطه هند در اروپای شمالی در قرن ۱۵
	۳. انقلاب در صنعت چاپ در قرن ۱۵
	۴. شروع انسان گرایی در قرن ۱۵
	۵. شروع رنسانس در ایتالیا در قرن ۱۵
	تعمین و تحقیق
	۱. قرن ۱۶: اروپا مرکز جهان می شود
	۲. اوج انسان گرایی در قرن ۱۶
	۳. هنر ایتالیا در قرن ۱۶
	۴. رنسانس در خارج از ایتالیا در قرن ۱۶
	۵. سلطه علوم در قرن ۱۶
	تعمین و تحقیق
	۱. هنرمند کیست؟
	۲. دین و بی دینی
	۳. انسان
	۴. زیبایی و برهنگی
	۵. واقعیت
	تعمین و تحقیق
قسمت پنجم: از انقلاب تا امپراطوری (۱۸۱۵-۱۷۸۹)	
	۱. ساختارهای سلطنت مطلقه
	۱. مطلق گرایی در فرانسه
	۲. محدودیت ها و دلائل سلطنت مطلقه
	۳. روزنه های در برابر مطلق گرایی: ایمان، پشرفت
	۴. اندیشه های نوین
	۵. سلطنت مطلقه در آفریقا
	تعمین و تحقیق
	۱. فرانسوی ها چرا بیهوشی دارند
	۲. ۱۷۸۹: ملت ادعای قدرت می کند
	۳. ملت و شاه
	۴. فرانسه جدید
	۵. ملت در برابر شاه
	تعمین و تحقیق
	۱. جمهوری به وجود می آید اخون و پیروزی؟
	۲. مونتهگارها در قدرت
	۳. پایان دیکتاتوری طرفداران دموکراسی
	۴. انقلاب تغییر مسیر می دهد
	تعمین و تحقیق

کفایت نمی کرد حتی زنان و شوالیه ها هم باید نام نویسی می کردند. (سند شماره ۳)

پرشش مطرح شده: با توجه به سند شماره ۳ بگوئید که ارتش آتن چه شرایطی داشت؟

یک نمونه دیگر: در درسی که به اسلام می پردازد شاهد یک سند هستیم که ترجمه ای از سوره حمد را در معرض دید خواننده قرار داده است.

پرشش مطرح شده از این قرارند: صفات نام برده از «الله» را در این سوره نام ببرید.

پس از درسهای اصلی که چند صفحه از یک بخش را اشغال کرده اند صفحه ای با عنوان ضمیمه وجود دارد که به یک موضوع جانبی تر مبحث مورد نظر می پردازد پس از صفحه ضمیمه به قسمت دو صفحه ای نتیجه می رسیم که یک نتیجه گیری کلی از آن بخش و تمام درسهایش کرده است. در این نتیجه گیری تأثیرات رخداد های شرح داده شده را در زمان حال و زمان گذشته بررسی کرده است. و در پایان نیز دو صفحه تحت عنوان کار و تحقیق آورده شده است که از نقشه های جغرافیایی و یا متن ها سؤال هایی مطرح شده و یا درباره موزه ها و مکانهای باستانی صحبت به میان آورده و از دانش آموز خواسته شده درباره این مکانها تحقیق کند.

پایه های جهان امروز (اول دبیرستان)

عنوان کلی	عنوان فرعی
قسمت اول: شهروند در آتن در قرن پنجم قبل از میلاد و در امپراطوری رم در قرن دوم پس از میلاد	
	۱. شهروند در آتن در قرن ۵ قبل از میلاد
	۱. بنیانهای دموکراسی در آتن در قرن ۵ قبل از میلاد
	۲. پایه های دموکراسی مستقیم
	۳. یک شهروند: یک سرباز
	۴. شهروند و مذهب
	۵. شهروند و فرهنگ
	تعمین و تحقیق
	۱. پایه های شهروندی در امپراطوری رم در قرن ۲ پس از میلاد
	۲. یک شهروند مطلق
	۳. رم شهری در خدمت شهروندان
	۴. گروه زیادی از مردم در رم
	۵. محدودیت های رم
	تعمین و تحقیق
قسمت دوم: ظهور و تبلور مسیحیت (قرن ۱ تا ۴ پس از میلاد)	
	۱. پایه های ظهور مسیحیت
	۱. منطقه زمی زوده در قرن ۱
	۲. یهودی های قرن ۱
	۳. گام نخستین یک مذهب
	تعمین و تحقیق
	۱. بخشش از یهودیت... مذهبی جدید
	۲. مسیحیت و کلیسا
	۳. مسیحیت و امپراطوری رم
	تعمین و تحقیق
قسمت سوم: تمدن مدیترانه ای در قرن ۱۲	
	۱. تمدن حاضر
	۱. تمدن بیزانسی: پایه های
	۲. جهان بیزانسی در قرن ۱۲
	۳. اسلام: بنیان های آن
	۴. جهان مسلمان در قرن ۱۲
	۵. مسیحیت قرون وسطایی و مدیترانه ای
	تعمین و تحقیق
	۱. گسستگی شرق و غرب در قرن ۱۲
	۲. ایتالیا بین شرق و غرب در قرن ۱۲
	۳. شبه جزیره ایبری در قرن ۱۲
	۴. پادشاهی نرماندی و سیسیل در قرن ۱۲
	۵. سرزمین های شرقی لائین در قرن ۱۲
	تعمین و تحقیق
	۲. برخورد ها و یکارها

عنوان کلی	عنوان فرعی
۴. پایان انقلاب (۱۷۸۹-۱۸۱۵)	۱. ناپارت و قدرت شخصی ۲. بازسازی فرانسه ۳. کزانت ۴. هنر در خدمت قدرت ۵. جنگها و فتوحات تعمین و تحقیق
۵. ۱۷۸۹-۱۸۱۵، دگرگونی اروپا	۱. امپرها در فرانسه ۲. از جنگ انقلاب تا جنگ پیروزی خواهانه ۳. اروپای ناپلئون ۴. رد سلطه فرانسه ۵. ۱۸۱۵، برهه آمار و نتایج تعمین و تحقیق
قسمت ششم: اروپای رمانتیک	
۱. جنبش ها و انقلاب ها	۱. اروپا و کنگره وین ۲. فرانسه و انگلیس پس از ۱۸۱۵ ۳. اولین فتوحات ملی ۴. جنبش ها (۱۸۲۰-۱۸۱۵) ۵. ۱۸۴۸: بهاری برای مردم تعمین و تحقیق
۲. فرانسه از ۱۸۲۸ تا ۱۸۱۵	۱. سلطنت مشروطه (۱۸۳۰-۱۸۱۴) ۲. فرانسه قابل توجه ۳. گامهای منتهی در فرانسه (۱۸۳۰-۱۸۱۵) ۴. ظهور طرح های واقعی دولت ۵. انقلاب ۱۸۴۸ فرانسه تعمین و تحقیق
۳. رمانتیسم در هنر	۱. هنر مند در خدمت زمانه خود ۲. سلاطین نئوکلاسیک ۳. کشف ترون و سلف ۴. صحبت با طبیعت ۵. پرتره، بیانگویی روح تعمین و تحقیق

بررسی کتاب درسی تاریخ سال دوم دبیرستان
کتاب سال دوم دبیرستان نیز با همان قطع کتاب سال اول و در
۳۸۱ صفحه منتشر شده است. این کتاب به نوعی می تواند دنباله

کتاب سال قبل محسوب شود چون از سال ۱۸۷۳ تا ۱۹۴۵ را بررسی می کند. کتاب مانند سال قبل از آن فقط به تاریخ اختصاص دارد و ساختارش کاملاً مشابه کتاب سال قبل است. در برنامه درسی برای رشته های درسی مختلف ۳ تا ۴ ساعت در هفته برای تاریخ اختصاص داده شده است. لازم به ذکر است که تمامی رشته های درسی دبیرستانی، درس تاریخ را در برنامه درسی خود گنجانیده اند. در مقدمه کتاب به این موضوع اشاره شده است که این کتاب به تمامی مسائل تاریخی، علمی، فرهنگی و هنری این برهه از زمان پرداخته است. توضیحات مقدمه بسیار جامع است و هدف دنبال شده در هر درس در آن توضیح داده شده است. تمامی بخشهای این کتاب برخلاف کتاب سال قبل، تنها به جهان غرب اختصاص دارد. و هر قسمت شامل چند بخش کلی و فرعی است (بامشاهده فهرست مطلب واضح تر خواهد شد). شیوه نگارش در عین داشتن سطح بالا، از اسلوبی شیوا و روان برخوردار است و حالت قالب بندی شده در سها در این کتاب هم به چشم می خورد. تاریخ های مهم و حفظ کردنی در یک جدول همراه با واقعه مربوط به آن در میان در سها وجود دارد. تعداد عکسها هم بسیار متنوع است ولی مانند کتاب قبلی از سائزهای کوچکتری نسبت به کتاب های راهنمایی برخوردارند. در این کتاب بخشی وجود دارد به نام متد که همانطور که اشاره کردیم دنباله همان سندخوانی دوره راهنمایی است یعنی دانش آموز باید چگونگی تفسیر یک سند را بیاموزد برای مثال در این

- به نظریات شخصی دانش آموز اهمیت می دهند (این موضوع از تمریناتی چون انشاء مشهود است).
 - به تحقیق شخصی دانش آموز اهمیت زیادی نشان داده شده است.
 - به سندخوانی اهمیت زیادی داده شده است.
 - قضاوت بی طرفانه است و تنها به شرح اتفاقات پرداخته اند.
 - حتی اگر هم بی طرفانه نباشد شاهد لقب منفی برای هیچ شخصیتی در کتاب ها نیستیم.

بخش به او می آموزند که سند چه انواعی دارد (کاریکاتور عکس، نامه، ...)، چه وضعیتی دارد، متعلق به چه عهدی است، چه حالتی دارد (تاریخی، ادبی، جغرافیایی) و مطالب دیگر.
 در این کتاب در انتهای هر بخش تمرینات وجود دارد که بسیار متنوع هستند: ضمناً برخلاف دوره راهنمایی در دوره دبیرستان شاهد سوالات حفظ کردنی هستیم.
 نمونه هایی از تمرینات آخر هر بخش:
 نمونه ۱:

۱- اشخاصی را که در اواخر قرن ۱۹ نقش های کلیدی داشته اند را نام ببرید.

۲- چرا کشف رادیو اکتیو تحولی عظیم بود؟
 نمونه ۲: در بخش تمرینات شاهد متن هایی هستیم که درباره آنها پرسش های مستقیم مطرح شده و یا از دانش آموزان درباره محتوای آنها نظرخواهی شده است.

نمونه ۳: در بخش تمرینات یک یا هر موضوع برای یک نگارش پیشرفته (انشاء) نیز وجود دارد. برخی موضوعات تعیین شده عبارتند از:

۱) «تجددگرایی و سنت گرایی در افکار و هنر اروپایی در اواخر قرن ۱۹»

۲) «جامعه فرانسوی در عهد معاصر»

راجع به این انشاهای راهنمایی های لازم نیز در اختیار دانش آموزان قرار داده شده است. این راهنمایی ها شامل طرز نگارش، منابع و سایر اصول مربوط می باشند. در آخر بخش تمرینات یک کادر کوچک به نام «برای رفتن به دور دست تر» هستیم که در آن منابع خواندنی، فیلم، موزه ها و تمام منابعی که به مبحث آن بخش ارتباط دارد برای مطالعه بیشتر دانش آموز نام برده شده است.

در این کتاب نیز مانند کتاب سال قبل یک لغت نامه و بیوگرافی و فهرست تصاویر نیز وجود دارد. در ضمن در این کتاب، از آمار و ارقام بیشتری نسبت به سال قبل استفاده شده است. نقشه های جغرافیایی نیز نقش پررنگی را در این کتاب ایفا می کنند.

نکات مشترک این دو کتاب (سال اول دبیرستان، سال دوم دبیرستان)

- کتابها ساختاری کاملاً مشابه دارند.

- نوع عکسها، تعداد و اندازه آنها در هر دو کتاب مشابه است.

- تمرینات هر دو کتاب بسیار متنوع بوده و کمتر حفظ کردنی هستند و اگر هم حفظ کردنی باشند چند کلمه ای هستند.

چهره ایران در کتابهای درسی دوره دبیرستان

در این کتاب، توجه چندانی به ایران نشده است. محور اصلی مطالب کتابها جهان غرب است، تنها در بخشی از کتاب که به اسلام می پردازد، ایران را کشوری مسلمان، با دانشمندان برجسته مانند «ابوعلی سینا» معرفی کرده است. به کتاب هزار و یک شب نیز به عنوان یک اثر ماندگار ایرانی اشاره شده است.

بنیان های جهان امروز (کتاب دوم دبیرستان)

عنوان کلی	عنوان فرعی
۱. اقتصاد و اجتماع...	۱. بحران بزرگ اقتصادی (۱۸۹۵-۱۸۷۳) ۲. توسعه... ۳. اوج قدرت بورژوازی ۴. زندگی دشوار طبقات مردمی ۵. ترو جمعی و فتوحات اجتماعی ضمیمه: الکتریسیته متد و تمرین
۲. رشد فرهنگ عهد جدید	۱. بحران و فرهنگ سنتی ۲. کلیسا در مقابل جهان مدرن ۳. مدرن شدن در هنر ۴. تولد یک فرهنگ نظامی ضمیمه: رین ۱۹۰۰ متد و تمرین
۳. فرانسه و...	۱. یک جمهوری تقسیم شده ۲. جمهوری رادیکال ۳. ظهور فرانسه جدید ضمیمه: امپراطوری استعماری فرانسه تمرین و متد
۴. قدرت و امپراطوری در اوایل قرن ۲۰	۱. قدرت های بزرگ ۲. امپراطوری چندملیتی ۳. رقابتان اروپا ۴. جهان تحت سلطه ضمیمه: به طرف دموکراسی متد و تمرین
۵. صلح امیرالیم	۱. امیرالیم و ناسیونالیسم ۲. اروپای دردم شده ۳. مارش جنگ ضمیمه: ریشه های جنگ جهانی اول تمرین و متد
۶. جنگ جهانی اول	۱. جنگ و جنبش ها ۲. نزول (۱۹۱۶-۱۹۱۵) ۳. سال وحشتناک ۴. پایان جنگ ۵. آمار جنگ ضمیمه: مردان قدرتمند تمرین و متد
عنوان کلی	عنوان فرعی
۲) جهان در دهه ۲۰	۱. از جنگ تا انقلاب ۲. به سمت انقلاب اکثر ۳. کمونیسم و جنگ ۴. چگونگی عهد و دوران جدید ضمیمه: لنین تمرین و متد
۷. ظهور شوروی	۱. قانون لنین ۲. مثلث فوئین ۳. بازسازی آلمان ۴. روح ژنو ضمیمه: موانع اروپا در دهه ۲۰ متد و تمرین
۸. یک صلح ناپایدار	۱. توسعه صنعتی حساس ۲. توسعه ناپایدار ۳. توسعه نامتعادل ۴. توسعه بیمار ضمیمه: طرفدار یا مخالف Taylorisme تمرین و متد
۹. رشد ناپایدار در دهه ۲۰	۱. اروپای ضعیف و مست ۲. بحران شرق ۳. ایالات متحده ۴. بریتانیا ضمیمه: خاور نزدیک تمرین و متد
۱۰. اروپا زیر سوال	۱. موسیلسی ۱۹۱۹: یک ناشناس ۲. موسیلسی ۱۹۲۲: یک جریان ۳. موسیلسی ۱۹۵۲: یک دیکتاتور ضمیمه: فاشیسم چیست؟ تمرین و متد
۱۱. ظهور ایالتی لاشیت	۱. یک ظهور دشوار ۲. یک تعادل بی ثبات ۳. یک زندگی فرهنگی درختان ضمیمه: بوهوس Bauhaus تمرین و متد
۱۲. آلمان دهه ۲۰	

عنوان کلی	عنوان فرعی
۱۲. فرانسه دهه ۲۰	۱. بحال واهی پیروزی ۲. بحال واهی درآمد ۳. یک جزیره خوشبخت ضمیمه: ظهور بخش کمونیستی تمرین و متد
۳) جهان در دهه ۳۰	
۱۲. بحران در دهه ۳۰	۱. بحرانی باربسه امریکایی ۲. بحران جهانی ۳. بحران اقتصادی و اجتماعی ۴. سیاست ضد بحران ۵. تابع منافع ضمیمه: بحران یکاری متد و تمرین
۱۵. ایالات متحده و بریتانیای کبیر در دهه ۳۰	۱. جامعه امریکایی در مقابل بحران ۲. یک انقلاب؟ ۳. یک موفقیت آسان ۴. بریتانیای کبیر از بحران تا جنگ ضمیمه: ظهور کمونولف تمرین و متد
۱۶. فرانسه در دهه ۳۰	۱. فرانسه در بحران ۲. ملت دو پیش رو ۳. فرانسه و مونیخ ۴. فراغت و فرهنگ ضمیمه: آثار اقتصادی و اجتماعی در پیش روی ملت متد و تمرین
۱۷. آلمان نازی	۱. فتح و قدرت ۲. برقراری دیکتاتوری ۳. هیتلر در خدمت اقتصاد ۴. یک ملت، یک حکومت، یک رهبر (شماره) ضمیمه: تفسیر نازی متد و تمرین
۱۸. روسیه و استالین	۱. استالین و صعومش ۲. صلح مائشین بهار ۳. سیستم دیکتاتوری ضمیمه: فرانسی ها در شوروی تمرین و متد
۱۹. دیکتاتوری چندگانه	۱. فاشیسم در اروپا ۲. انحراف دیکتاتوری در ایتالیا ۳. فاشیسم خارج از اروپا ضمیمه: دیکتاتوری چیست؟ تمرین و متد
۲۰. فرهنگ و جامعه در حد فاصل دو جنگ	۱. یک تمدن شهری ۲. به سوی جامعه کمونیست ۳. انقلاب و نسویر هایش ۴. هنر ۵. انکار منافع ضمیمه: زنان بین دو جنگ تمرین و متد
۲۱. جنگ جهانی دوم	۱. پایان امنیت ۲. توسعه حکومت هیتلری ۳. دموکراسی لیبرال ۴. دموکراسی سال ۱۹۳۹ ضمیمه: گامها و مراحل عملکرد تمرین و متد
۲۲. تعرض برای پیروزی متفقین	۱. جنگ بروز می کند ۲. جنگ جهانی می شود ۳. رایش و ژاپن ضمیمه: بنلو انگلستان متد و تمرین
۲۳. جنگ جمعی	۱. بسیج عمومی ۲. شهرهای فتح شده ۳. مشکلات در سر راه مقاومت ضمیمه: اوش وینز تمرین و متد
۲۴. فرانسه در جنگ	۱. رژیم ویشی ۲. مقاومت ۳. آزادی فرانسه ضمیمه: فلیپ پن، رئیس حزب فرانسه متد و تمرین
۲۵. فرانسی ها تحت اشغال گری	۱. آزادی عمومی ۲. زندگی در اشغال گری ۳. ریشه کنی ضمیمه: روزنامه فرانسی زبان تحت کنترل و اشغال متد و تمرین
نتیجه: جهان در سال ۱۹۴۵	۱. فضای نامیدی ۲. آینده ای که باید ساخت